

Cinquanta anys de la Caputxinada

Entre el 9 i l'11 de març del 1966, 450 estudiants, professors i intel·lectuals van fundar el Sindicat Democràtic d'Estudiants | Franco va ordenar personalment desallotjar el recinte religiós on estaven congregats

Placa commemorativa a Barcelona dels 40 anys de la Caputxinada | Pere López / Wikicommons

El 9 de març del 1966 va passar a Catalunya un fet extraordinari. Per primer cop des de la fi de la Guerra Civil el 1939, els vençuts van sortir al carrer. Unes 450 persones, entre ells estudiants, professors i intel·lectuals de diversos segments, es van aplegar per fundar el Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona (SDEUB). Ho van fer en el que havia de ser un recinte sagrat, l'església dels Caputxins de Sarrià. Però malgrat les discrecions, el moviment de varis centenars de persones no podia passar desapercebut a la policia franquista.

Foren tres dies de setge policial. Entre el 9 i l'11 de març, els Caputxins foren encerclats per les forces repressives. Durant dos dies, de Salvador Espriu a Montserrat Roig, de Joan Oliver a Raimon Obiols i Andreu Mas-Colell, de Maria Aurèlia Capmany a José Agustín Goytisolo, de Ricard Salvat a Francisco Fernández Buey, de Manuel Sacristán a Josep Maria Martorell, un munt de personalitats que després exercirien posicions de lideratge en la societat catalana es van reunir per dir "no" al model universitari del franquisme i a la dictadura.

La fundació del SDEUB va suposar un rebuig al model universitari del franquisme. Els tancats als Caputxins van donar suport a un manifest (<https://caputxinada45anys.wordpress.com/about/manifest-original-de-la-caputxinada/>) per una

universitat oberta, lliure i democràtica enfront la universitat resclosida i lúgubre del règim. La tancada va tenir un gran ressò a Catalunya i a tot l'Estat. Era el primer cop en què l'oposició feia una demostració de la seva existència de manera massiva.

Un any ple d'esdeveniments

El 1966 va ser important en la història del franquisme. A inicis d'any es va promulgar la famosa Llei de Premsa del ministre Manuel Fraga, que va eliminar la censura prèvia. El règim, malgrat la seva resistència, es veia obligat a començar a pensar en el futur. El desembre es va sotmetre a referèndum la Llei Orgànica de l'Estat, que preveia una possible separació del càrrec de cap de l'Estat i cap del govern. No cal dir que la llei va ser aprovada. Amb un 95% dels vots. Es va establir també l'elecció d'un grup de procuradors en Corts pel "tercio familiar", elegits pels caps de família. Tot això enmig d'un sistema controlat en què tota expressió de dissidència era castigat sense contemplacions.

A Barcelona, el mes de febrer, va arribar un nou bisbe, Marcelo González Martín, un prelat de Valladolid molt conservador. Això va esperonar la coneguda campanya de "Volem bisbes catalans?". Josep Maria de Porcioles era l'alcalde de Barcelona, que vivia l'època del "desarrollisme": especulació a dojo i urbanisme contra les persones. El governador civil era, per aquelles paradoxes tan habituals en el franquisme, un militar, Antonio Ibáñez Freire, qui amb els anys seria ministre de l'interior amb Adolfo Suárez. Totes aquestes autoritats es van veure sorpreses per un conflicte que no podien imaginar.

Durant dos dies, els caputxins van esdevenir el símbol de la resistència. Els 450 tancats van conviure amb una cinquantena de frares, amb el pare provincial, Joan Botam, entre ells. El recinte, en teoria, estava sota la protecció del Concordat entre el règim espanyol i la Santa Seu. Però Franco, molt emprenyat per l'incident, va ordenar al ministre de la Governació que acabés amb la situació de manera dràstica. Aquest ministre es deia Camilo Alonso Vega, i del seu tarannà ja diu molt el malnom amb què se'l coneixia: "Camulo".

El cert és que la policia, a les ordres del tenebrós Vicente Juan Creix, va penetrar en l'edifici i va foragitar els concentrats de mala manera. Els frares no donaven crèdit a la imatge d'uns policies entrant a sac en un espai religiós i buscant activistes per les cel·les. Molts dels presents foren conduïts a comissaria i hagueren de pagar fortes multes.

La significació de la Caputxinada

La Caputxinada va tenir moltes efectes en el combat antifranquista. La Universitat de Barcelona va respondre agitada. La detenció i tortura d'un estudiant va provocar tres mesos després una altra escena inimaginable fins aleshores: més d'un centenar de capellans dirigint-se a la comissaria de Via Laietana per protestar i lliurar una carta al comissari Creix. La resposta dels policies va ser ferotge, i van carregar contra els sacerdots. La llarga lluna de mel entre el franquisme i l'Església començava a donar senyals d'esgotament.

L'historiador Lluís Duran explica el que va significar la caputxinada: "La gent estava acostumada a veure que el carrer era només del règim, des de les cerimònies religioses a la desfilada de la Victòria. Això aleshores va canviar. La caputxinada va suposar un tombant perquè d'allí sorgiria el Sindicat Democràtic d'Estudiants i altres nuclis opositors, com el Grup Democràtic de Periodistes".

Lluís Duran, que recorda el llibre de Joan Crexell *La Caputxinada* (Edicions 62) per qui vulgui saber-ne més, explica a **NacióDigital** que "els fets van contribuir a la retrobada de forces diferents dins de l'oposició, entre el PSUC com a gran força organitzada i les altres sigles, les provinents del republicanisme catalanista com ERC i UDC, i les que sorgiren a l'exili, com el MSC i el Front Nacional. Poc després, sorgiria la Taula Rodona, veritable nucli del que més tard seria l'Assemblea de Catalunya".

Per Lluís Duran, ¿si els anys 1959-61 van suposar una inflexió cultural a Catalunya, amb l'aparició d'Edicions 62, Cavall Fort, amb *Serra d'Or*, les discogràfiques, el 1966 és un gran tombant polític. Per primer cop, l'oposició es va fer visible i va començar a coordinar-se. La creació del SDEUB, a més, va suposar un desafiament a les estructures oficials del règim, que en el món universitari estaven encarnades pel falangista SEU?. Ara fa cinquanta anys. La nit ja semblava menys espessa.